

ΔΙΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

ΠΑΡΧΕΙ ἐν Κων)πόλει τὸ ἀρχαιότερον γνωστὸν ἄγαλμα τοῦ Σωτῆρος. Κατὰ τὸν δόκτ. Φραγκλίνον Χάσπιλτων, αὐθεντίαν ἔν τῇ Χριστιανικῇ Τέχνῃ, χρονολογεῖται ἀπὸ τῶν ὅργών τῆς τρίτης ἑκατονταετηρίδος, ἢ πιθανῶς τοῦ τέλους τῆς δευτέρας, ἢτοι ἔχει κατασκευασθῆαι τεῖσθαι τῶν 190-210 μ.Χ.

Τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἀνευρήθη ἐντὸς Χριστιανικοῦ τάφου παρὰ τὴν Διαμασκόν, ἐν ᾧ ὁ Χριστιανισμὸς εἶγε διαδοθῆ ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ. "Ἐργα τοιούτου χρακτῆρος εἶναι ιδιαίζοντας σπάνια, διότι μόνον ἐπὶ βραχύτατον χρονικὸν διάστημα ἐπετρέπετο ἡ κατασκευὴ ἀγάλμάτων τοῦ Σωτῆρος. Ἐν τῇ Βυζαντινῇ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις ἔξειλιχθη βραδύτερον ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις, ἀπηγρεύετο ἢ ἐν μαρμάρῳ ἀναπαράστασις τοῦ Ἰησοῦ ἢ ἑτέρων ἱερῶν ποσεώπων.

Αἱ ἐν ταῖς Κατακόμαις τῆς Ρώμης διασωζόμεναι εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ πιθανῶς εἶνε κατά τι, οὐχὶ ὡμας πολὺ παλαιότεραι τοῦ ἄγαλμάτος τούτου. Υπάρχει μὲν τὸ ιερὸν Σάβανον ὅπερ φυλάσσεται ἐν Τουρίνῳ, φέρον, ὡς λέγεται, ἐπ' αὐτοῦ τὸ ὅμοιωμα τοῦ Σωτῆρος, ὅπερ αὐτὸ τοῦτο τὸ σῶμά Του παρήγαγεν ἐντὸς τοῦ τάφου, ἀλλὰ τὸ ἐν Κων)πόλει ἄγαλμα εἶνε τὸ ἀρχαιότερον γλυπτικὸν ὅργον παριστάνον τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς ποιμένα φέροντα ἀμιλὸν ἐπὶ τῶν ὄψιν του, δὲ γλυπτῆς αὐτοῦ πρέπει νὰ ἐγνώριζεν ἀκριβῶς πᾶς παρίστατο εἰς Ἐδραῖος ποιηὴν τῶν χρόνων ἐκείνων*.

*Τὸ περίγραμμα τοῦ ἀγάλματος τοῖτου εἶναι ἀλλόκοτον, λέγει, ὁ Δρ. Χάσπιλτων. Τὰ μέλη αὐτοῦ παρουσιάζουσι μαγάλας ἀσυμμετρίας, σύτως ὡστε μόνον ἐν χειρῶν ἐρασιτέχνου, ὃν οὐχὶ ἀδυοῦς γλύπτου δέον νὰ ἔχῃ ἐξέλθῃ. Ὁ εἰδήμων ὄφθαλμος μόλις θὲ γίνείχτο νὰ παραιηρήσῃ μετὰ προσοχῆς τοῦτο, καὶ ὅμιλος ὀπώσης σημασίας, ὅπόσον ποικιτικός εἶναι δι' ήμᾶς ὁ ἀξέστος οὗτος μονόλιθος. Εἶναι ἡ παλαιότερα μέχρις ἡμῖν διαδεδομένη γλυπτική ἀναπαράστασις τοῦ Σωτῆρος.

«Παρουσιάζει Ἀνατολίτην ποιμένα ἀγροίκου, ἀλλ' εὔγενούς σωματικῆς διαπλάσεως, κύπτοντα, ἀλλὰ μειδιῶντα, φέροντα ἐπὶ τῶν ὄψιν ἀμιλὸν αὐτοῦ ἐνα ἀμιλόν. Χαίρω διότι οἱ πρώτοι ἐκείνοι Χριστιανοὶ δὲν ἐζωγράφιζον τὸν Χριστὸν ὡς κατακτητήν, ὅστις ὀκοδόμησε τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπὶ τῶν δακρύων καὶ τοῦ αἵματος τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐδάδισε πρὸς κατάκτησιν, ἀλλ' οὐχὶ μεθ' ἵππων καὶ ἀρμάτων, ἐδάδισε μετὰ μουσικῆς ψάλλων ποικιλίνων ἄστια»:

Ο Δόκτωρ Χάσπιλτων ἔχει συλλέξη πλεῖστα ἐνδιαφέροντα τεκμήρια, δι' ὧν ἀποδεικνύει τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὴν προέλευσιν τοῦ κειμήλου τούτου. Πολλαὶ τοιχογραφίαι καὶ εἰκόνες τοῦ Σωτῆρος ὑπάρχουσιν, ἀναγράφειν εἰς τὰς πρώτας ἑκατονταετηρίδας, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν ἄγαλμάτων Αὐτοῦ εἶναι λίαν περιωρι-

σμένος. Ἐν Ρώμῃ σώζονται τέσσαρα ἔξ αὐτῶν, ἐξ ὧν τὰ δύο εἰναι ἐν τῷ Δατερανῷ Μουσείῳ, ἀνήκοντα εἰς τὸν Πάπαν, καὶ ἐν ἀκόληη, τὸ πέμπτον, ἐν Σερδίλλῃ τῆς Ἰσπανίας. "Απαντα ταῦτα παρουσιάζουσι τὸν Χριστὸν ὡς ποιμένα.

Ο Δόκτωρ Χάσπιλτων φρονεῖ ὅτι οὐδὲν ἔκ τῶν πέντε τούτων ἔχει κατασκευασθῆ εἰς ἐποχὴν προτέραν τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος, τούλαχιστον κατὰ μίαν ἑκατονταετηρίδα ἀρχαιότερον αὐτῶν. Ἐπίσης παραδέχεται, ὅτι τινὲς τῶν εἰκόνων ἡ τῶν τειχογραφιῶν τοῦ Σωτῆρος εἶναι πιθανῶς παλαιότεραι. Μετάξι τούτων καταλέγει ἔγγλυφρον ἐπὶ γραφείου εἰκονογραφίαν, τὴν σύρισκομένην ἐν τοῖς ἐν Ρώμῃ Ἀναγκτόροις τῶν Καισάρων, ἥτις κατεσκευάσθη περὶ τὰ μέσα τῆς ἑκατονταετηρίδος, ἐπέραν ἐπίσης παλαιάν προσωπογραφίαν ἐν ταῖς Κατοκόμαις, ἐν ᾧ ὁ Σωτήρ παρουσιάζεται ὡς «Ορφεὺς» παιζειν λύραν.

Μεγάλαι συλητήσεις ἡγέρθησαν περὶ τοῦ ζητήματος τῆς αὐθεντικότητος τῆς μορφῆς, ἣν οἱ εἰκόνες σύνται προσδίδουσι τῷ Χριστῷ. Ο μακαρίτης Φαρδρ ἐρρόνει ὅτι ἡ ἀληθῆς μορφὴ τοῦ Χριστοῦ ἀπώλετο, ἀλλ' ἐ καλλιτέχνης Μπατίλις ισχυρίσθη ὅτι ἡ κατά παραδόσιν μορφὴ τοῦ Σωτῆρος, ἣν ἔλει σι ζωγράφοι τοῦ Μεσαιώνων ἡκολούθησαν, εἶναι ἡ γνήσια καὶ πραγματική εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ. Κατὰ τὸν τύπον δὲ τούτον, ὁ Χριστὸς εἶχε λεπτόν, ὡσειδές πρόσωπον μετὰ βραχείας γενειάδος καὶ κανονικῶν χρακτηριστικῶν. Ο καλλιτέχνης οὗτος παρεδέχετο ὅτι οἱ ζωγράφοι τοῦ Μεσαιώνος, δημητουργήσαντες τὸν τύπον τούτον εἰχον ὑπ' ὅψει αὐτῶν τὰς ἐν ταῖς Κατακόμαις προσωπογραφίας, μία ἐκ τῶν ὀπίσιων, ἡ ἐν τῇ Κατακόμῃ τοῦ Ἀγίου Καλίστου, εἰχε ζωγραφηθῆ ὑπὸ καλλιτέχνου, ὅστις εἶδεν αὐτοπροσώπως τὸν Χριστότα.

"Ἄν ἐ τύπος οὗτος εἶναι ὄντως ἀληθῆς, τότε τὸ ἄγαλμα τοῦ ποιμένος σφάλλεται ἐν τῇ ἀπόδοσει τῆς μορφῆς τοῦ Σωτῆρος. Ἀλλ' ὁ ἀγένειος τύπος, δὲν τὸ ἄγαλμα ἀκολουθεῖ, ἀπαντᾷ ἐπίσης καὶ εἰς τινὰς προσωπογραφίας τῶν Κατακομέων, εἶναι δὲ ὁ τύπος δὲν κατὰ πρωτίμησιν ἡκολούθησαν οἱ ἀγιογράφοι τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὰ πρῶτα αὐτῆς ἐτη. Δέν εἰναι δὲ ποσῶς ἀπίθανος ὅτι μεταξύ τῶν Χριστιανῶν τῶν χρόνων ἐκείνων, ὑπῆρχον τινὲς οἵτινες προσεπόθισμον νὰ παρουσιάζωσι τὸν Χριστὸν ὑπὸ τὴν αὐθεντικωτέραν διατάθην αὐτοῦ μορφήν, ἐνῷ ἀλλοι προστίμων νὰ δημητουργῶσι φανταστικόν τινα αὐτοῦ τύπον, ὅστις, κατὰ τὴν κρίσιν των, καλλιτέρον ἀναπαίστα τὸ ίδεωδεῖς τῆς Θείας Αὐτοῦ μοσφῆς.

Ἐπίσης εἶναι πιθανόν ὅτι οἱ πρῶτοι Χριστιανοί, διερκούσας τῆς περιόδου τῶν διωγμῶν, ἐφοδίουντο νὰ ἔχωσι, ἐν ταῖς εἰκίσιας αὐτῶν εἰκόνας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ πραγματικῇ αὐτοῦ μορφῇ, χρησιμοποιούσιν τε μαλλὸν συιδελικάς παραστάσεις ἐν τῇ Τείγηῃ. Ως ἐκ τούτου ἐπιλασσαν τὸν Χριστὸν—Ορφέα, ἐξηγερώντας τὰς καρδίες τῶν ἀνθρώπων διὰ τῶν διδαχηγιώτων αὐτοῦ, ὡς ὁ Ορφέας ἐξημέρων τὰ ἄγρια θηρία διὰ τὴν λύρας του. Ως ἐτέρα δὲ συμβολική παράστασις του δέον νὰ ληφθῇ καὶ ὁ ἀγένειος Ποιμήν μετὰ τοῦ Ἀμινοῦ ἐπὶ τῶν ὄψιν.